

Artur Malina

Kontekst - klucz do perykop markowych

Verbum Vitae 3, 298-301

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KONTEKST – KLUCZ DO PERYKOP MARKOWYCH

Ks. Artur Malina

Klemens Stock, *Marco. Commento contestuale al secondo Vangelo*, Bibbia e preghiera, ADP, Roma 2003, ISBN 88-7357-278-2, ss. 355.

Autor najnowszego komentarza do Ewangelii św. Marka, Klemens Stock jest znany polskiemu czytelnikowi. W latach dziewięćdziesiątych w krakowskim wydawnictwie

WAM ukazały się komentarze tegoż autora do niedzielnych i świątecznych perykop ewangelicznych. Pierwszy jednak jego komentarz do wszystkich perykop Ewangelii Marka, poprzedzony wprowadzeniem metodologicznym, wydany został na początku 2003 roku w Rzymie.

Z Klemensem Stockiem, profesorem egzegezy ewangelii synoptycznych najpierw w Innsbrucku, a potem w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, zetknięto się wielu polskich biblistów. W latach 1990-1996 pełnił on funkcję rektora Biblicum. Do dziś studenci tego Instytutu zapisują się bardzo licznie na jego wykłady i seminaria, a w długich kolejkach doktoranci piszący pod jego kierunkiem prace oczekują cotygodniowych konsultacji. Zainteresowania egzegezą K. Stocka nie tłumaczy zastosowanie najnowszych metod ani atrakcyjna strona dydaktyczna prowadzonych zajęć. Stosowaną przez niego metodę trudno zaklasyfikować jednoznacznie wśród najnowszych podejść wymienianych w dokumencie Papieskiej Komisji Biblijnej: *Interpretacja Biblii w Kościele*. Natomiast jego wykłady i seminaria naukowe są dość schematyczne, a czasem nawet mogą wydawać się monotonne. Przyczyn wielkiego zainteresowania należy szukać w naukowych walorach widocznych w prowadzonych zajęciach oraz w jego licznych publikacjach wydawanych w języku niemieckim lub włoskim, następnie tłumaczonych na francuski, polski, słoweński, a nawet koreański. Najnowszy komentarz chyba jest najlepszym dowodem wartości formalnej i treściowej egzegezy K. Stocka.

Już wprowadzenie oddaje jego styl. Autor przedstawia niezwykle zwięźle i prosto założenia metodologiczne oraz wskazuje na cele prowadzonych analiz. Zapowiada synchroniczne podejście do tekstu. Teksty są rozważane w kształcie, który osiągnęły w ostatecznej redakcji i w jakim były skierowane do pierwszych czytelników. Każda perykopa analizowana jest w kontekście większej całości, którą współtworzy razem z innymi jednostkami tekstowymi, stąd występuje w podtytule komentarza określenie "kontekstualny". Charakterystyka ta jest podstawowa dla zrozumienia metody egzegetycznej stosowanej przez

K. Stocka. Istotny jest w niej związek każdej analizowanej jednostki tekstu z jej kontekstem literackim. Kontekst historyczny (środowisko życiowe autora i adresata, zależność od innych źródeł) jest uwzględniany jedynie w zakresie powszechnego konsensusu naukowego. Takie podejście eliminuje u samego punktu wyjścia wiele hipotetycznych założeń, które mogłyby uczynić całą dalszą analizę tylko prawdopodobną. Stąd interpretacja w żadnym momencie nie zależy od przyjęcia jakiegóż hipotezy kwestii synoptycznej (na przykład uznania pierwszeństwa Marka lub Mateusza w relacjach między synoptykami czy uwzględnienia źródła Q).

Podstawowym celem egzegezy jest dokładne określenie znaczenia, które posiada analizowana perykopa w kontekście literackim. Kontekst stanowią zarówno najbliższe jednostki tekstowe, jak i całość księgi. Chodzi o precyzyjne wydobycie treści analizowanej perykopy zdeterminowanej przez najbliższy kontekst. Ostatecznym celem interpretacji jest wskazanie sensu, jaki ta perykopa wnosi do jej najbliższego kontekstu oraz do całości księgi. We wprowadzeniu do komentarza K. Stock przytacza przykład dwóch odrębnych opowiadań o uzdrowieniu niewidomych. Pierwsze z nich występuje na początku drogi Jezusa do Jerozolimy (8,22-26), a drugie na jej końcu (10,46-52). W pierwszym opowiadaniu działania uzdrowiciela i odzyskiwanie wzroku przez niewidomego odpowiada wzajemnym relacjom między Jezusem nauczającym uczniów o tożsamości swojej Osoby i sensie własnej misji a Jego uczniami poznającymi tę prawdę z wielkimi trudnościami, podobnie jak niewidomy odzyskuje stopniowo wzrok. Drugie opowiadanie łączy wątek uzdrowienia ślepeca pod Jerychem, idącego za Nim w drodze do Jerozolimy, z motywem pełnego poznania, które jest zależne od podążania za Jezusem na Jego drodze do Męki i Śmierci.

Formalne przestrzeganie spójnej metody nie stanowiłoby o wartości egzegezy, konieczna jest jeszcze wrażliwość egzegetyczna będąca wypadkową kilku czynników: doświadczenia w analizie tekstów, szczególnej intuicji oraz

osobistej wiary. Wszyscy, którzy spotkali ojca profesora Klemensa Stocka i pracowali naukowo pod jego kierunkiem, potwierdzą, że posiada on taką wrażliwość w stopniu rzadko spotykanym. Wystarczy porównać krótkie komentarze K. Stocka do liturgicznych perykop Ewangelii oraz do Apokalipsy św. Jana z niektórymi klasycznymi komentarzami naukowymi, zawierającymi ogromny i solidny aparat naukowy, przeplatany cytatami oryginalnych tekstów i przeładowany odnośnikami do współczesnych autorów. Chociaż tego wszystkiego nie ma w najnowszym komentarzu do Ewangelii św. Marka, to można w nim znaleźć pytania i odpowiedzi, których często brak w obszernych i szczegółowych analizach odtwarzających *Sitz im Leben*, oraz motywacje teologiczne Jezusa historycznego, gminy pierwotnej i redaktorów tekstu, stosujących wielorakie analizy zrekonstruowanych tekstów na różnych etapach ich kompozycji.

Naszym czytelnikom należy życzyć polskiego przekładu komentarza K. Stocka, tym bardziej, że jego autor od ponad roku jako sekretarz Papieskiej Komisji Biblijnej kieruje pracami zespołu najwybitniejszych katolickich egzegetów.